

10. Protocol on the application of the Charter of Fundamental Rights of the European Union to Poland and to the United Kingdom, 2007 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dipublico.com.ar/english/protocol-30-on-the-application-of-the-charter-of-fundamental-rights-to-poland-and-the-united-kingdom-2007>
11. Protocol on the application of the Charter of Fundamental Rights of the European Union to the Czech Republic : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://grahnlaw.blogspot.com/2009/10/eu-lisbon-treaty-trick-or-treat.html>
12. Presidency conclusions, European Council, Brussels, 18-19 June 2009 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.europa-eu-un.org/articles/en/article_7133_en.htm
13. La Serre F. de. Flexibility and Enhanced Cooperation in the European Union: Placebo Rather Than Panacea? / F. de La Serre, H. Wallace // Notre Europe. Research and Policy. – 1997. – № 2. – P. 7-9.
14. Warleigh A. Enlargement and Normative Reform in the European Union: the Example of Flexibility / A. Warleigh // International Journal of Organization Theory and Behavior. Baka Ratot (Florida). – 2005. – № 8 (1). – P. 106-108.
15. Grevi G. Flexible Means to Further Integration / G. Grevi // EPC Working Paper. Brussels. – 2004. – № 9. – P. 38-39.
16. Stubb A. Negotiating Flexibility in the European Union. Amsterdam, Nice and Beyond / A. Stubb. – Basingstoke, 2002. – 520 p.
17. Stubb A. Flexible Integration and the Amsterdam Treaty: Negotiating Differentiation in the 1996-97 / A. Stubb. – L. : IGC, 1998. – P. 468.

Черкасов А.В.

УДК 219.122

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ

Постановка проблеми. В процесі розвитку людства, великим досягненням було визнання життя людини важливішою з цінностей. Але на наступних етапах, важливого значення набули якісні характеристики життя людей. Різні країни характеризуються різними ресурсними можливостями, рівнем економічного розвитку, природно-кліматичними умовами, територіальним розташуванням. При цьому, життя людей, в багатьох країнах має об'єктивно відмінні характеристики, які у більшості випадків, не залежать від ресурсної забезпеченості територій, кліматичних умов та ін. (прикл. Японія, Ізраїль, країни БЕНІЛЮКС та ін.). Як наслідок, можливо стверджувати, що у сучасних умовах (як і в перспективі), відсутні єдині підходи до формування та управління якісними характеристиками життя вищого рівня. Єдине, що об'єднує усі роботи в цьому напрямку – є концептуальна спрямованість, яка визначає, що основним об'єктом управління в цій сфері є якість життя населення. Дослідження системи державного управління якістю життя населення потребує визначення її функціонального навантаження, так як саме через функції системи управління можливо дослідити основні напрямки діяльності, передбачувані до реалізації в процесі її дії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Деякі питання удосконалення методичних та практичних основ формування систем управління якістю життя населення отримали розвиток в працях Л.Н. Сергєєвої, С.А. Теряник [1], Н.М. Ткаченко [2], О.І. Амощі, О.Ф. Новікової, В.П. Антонюк, Л.В. Шаульської [3]. Авторами досліджено різні аспекти функціонування систем соціального управління, зокрема управління змістовними складовими якості життя населення. Однак, недостатньо дослідженими лишаються питання змісту, особливостей та елементів функціонального управління якістю життя.

Метою статті – є наведення результатів дослідження елементів функціонального управління якістю життя населення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Функціональний аналіз державного управління якістю життя було здійснено на основі традиційного поділу функцій суб'єктів управлінських систем на планування, організацію, мотивацію та контроль. Іншою аналітичною ознакою функціонального дослідження системи управління, було визначено обґрунтований раніше поділ його об'єкту на три групи складових, за відповідною їх належністю до змістовної сфери, сфери об'єктивних умов (джерел) задоволення потреб населення та операційної сфери забезпечення розвитку змістовного наповнення і удосконалення умов задоволення потреб населення. Виходячи з обраних аналітичних чинників, зокрема – функцій та груп об'єктів державного управління якістю життя, було побудовано матрицю елементів функціонального управління (табл. 1.), в якій на перетині строк (функції управління) та стовпців (якісно виокремленні сфери об'єкту управління) формулювався перелік та послідовність напрямків діяльності, які у сукупності описують динаміку системи державного управління якістю життя населення.

Таблиця 1. Матриця елементів функціонального управління якістю життя населення (за сферами об'єкту управління)

Сфери об'єкту управління Функції управління	Змістовна сфера		Сфера об'єктивних умов (джерел) задоволення потреб населення	Операційна сфера забезпечення розвитку змістовного наповнення та удосконалення умов задоволення потреб населення
	Розвиток людського потенціалу країни	Умови життя та соціально-економічної діяльності населення		
1	2	3	4	5
Планування	Аналіз: рівня тривалості життя населення; охоплення населення загальною середньою, професійною та вищою освітою; рівня ВВП на душу населення, його добробуту та доходів; показників гуманітарного, особистісного та професійного розвитку	Аналіз: рівня безпеки життя, соціальної та економічної діяльності населення; наявних житлових та побутових умов мешкання населення; умов праці та складових якості трудового життя населення	Аналіз рівня: економічного розвитку країни, виробничої та невиробничої сфер економіки; екологічної стійкості та соціального розвитку національної економічної системи	Аналіз: розвитку основних операційних підсистем забезпечення соціально-економічного розвитку та сталого природокористування. Діагностика стану: інфраструктури промисловості, регіонів та міст; інноваційного розвитку економіки, її науково-технічного потенціалу; ресурсного потенціалу економіки та рівня продовольчої безпеки
	Стратегічне та тактичне цілепокладання в сфері управління розвитком людського потенціалу, формулювання поточних завдань	Ідентифікація стратегічних напрямків розвитку ЖКГ та цивільного будівництва, підвищення рівня безпеки праці та якості трудового життя населення	Прогнозування розвитку національної соціо-економіко-екологічної системи, її ключових показників, при збереженні існуючих тенденцій та виборі альтернативних варіантів	Формулювання ключових напрямків, пріоритетів розвитку та точок інтенсивного економічного зростання в сфері управління: інфраструктурою, інноваційним та науково-технічним розвитком, ресурсозбереженням, продовольчою безпекою
	Розробка інструментарію, механізмів та систем управління розвитком людського потенціалу на засадах модернізації пріоритетних напрямків гуманітарної політики держави, зокрема, систем освіти та охорони здоров'я	Розробка державних програм розвитку житлового будівництва та ЖКГ, удосконалення стандартів та норм в сфері ергономіки та безпеки виробництва. Програмування розвитку та стимулювання соціального партнерства та відповідальності роботодавців	Розробка стратегії економічного, екологічного та соціального розвитку країни відповідно до імперативів підвищення рівня якості життя населення	Розробка на державному рівні концепцій: розвитку інфраструктури промисловості, сільського господарства, регіонів та міст; інноваційного та науково-технічного розвитку економіки країни; ресурсозбереження; забезпечення продовольчої безпеки країни
Організація	Діагностика функціонування існуючих управлінських структур в сфері освіти та охорони здоров'я за критеріями якості функціонування	Нормативна регламентація функціонування приватних структур в сфері ЖКГ, структуризація та ринку комунальних послуг	Модернізація організаційних структур управління економічним розвитком, формування координаційних та міжгалузевих структур управління якістю життя населення	Державне програмування розвитку інтегрованих структур науково-виробничих та інноваційних структур інтегрованого типу
	Модернізація організаційних структур управління, розвиток організаційних механізмів формування спеціальних фондів медичного страхування та фінансування освітньої сфери	Запровадження дорадчої системи в сфері промислової безпеки та ергономіки виробництва	Формування мережі структур сертифікації систем екологічного менеджменту та контролю об'єктів природокористування	Розвиток мережі державних установ сприяння інвестиціям, зокрема в інфраструктурній сфері
	Організаційна підтримка та регламентація функціонування приватного сектору освітніх та медичних послуг, а також фінансування послуг державних установ за рахунок страхових та спеціальних фондів	Формування організаційних структур державного регулювання соціально-трудова відносин в сфері розвитку соціального партнерства та управління якістю трудового життя	Розвиток систем державно-приватного фінансування соціальних програм, у т.ч. в сфері пенсійного забезпечення. Підтримка стабільності державної системи соціальних гарантій	Формування міжгалузевих організаційних структур управління продовольчою безпекою, ресурсо- та енергозбереженням
Мотивація	Реалізація цільових державних програм розвитку закладів охорони здоров'я та модернізації освітніх комплексів регіонів; розвиток системи медичного страхування, державного сектору послуг в сфері медицини; запровадження індивідуальних освітніх сертифікатів	Формування мотиваційного механізму розвитку соціального партнерства та соціальної відповідальності підприємств. Впровадження систем управління якістю продукції, забезпечення санітарної та промислової безпеки виробництва	Розвиток вільних економічних зон, визначення територій пріоритетного розвитку, впровадження систем екологічного менеджменту на виробництві та в сфері державного управління природокористуванням	Стимулювання державно-приватного партнерства в сфері розвитку інфраструктури та енергозбереження, формування державних механізмів спільного інвестування пріоритетних інфраструктурних та енергозаощаджуючих проектів. Запровадження пріоритетних національних проектів в сфері інноваційного розвитку, продовольчої безпеки та енергозбереження

Контроль	Державний моніторинг якості освіти та медичних послуг. Формування системи діагностики існуючих відхилень та невідповідностей розвитку системи охорони здоров'я за критеріями тривалості життя, захворюваності та смертності населення	Розвиток контролюючих механізмів та систем в сфері безпеки життя та трудової діяльності населення. Державний моніторинг соціального захисту трудящих та захисту прав споживачів	Формування системи поточного контролю реалізації стратегії соціального, економічного та екологічного розвитку національної економічної системи на засадах системи збалансованих показників	Державний моніторинг реалізації пріоритетних проектів інфраструктурного та інноваційного розвитку, а також проектів в сфері енерго- та ресурсозбереження. Поточна та стратегічна діагностика продовольчої безпеки країни і регіонів
----------	---	---	--	---

За допомогою функціональної матриці державного управління якістю населення визначається не тільки перелік окремих дій та напрямків діяльності. Важливим також є те, що результати такого функціонального аналізу можливо застосовувати при формуванні систем процесного управління якістю, в процесі ідентифікації змістовно відокремлених процесів системи управління, їх зв'язків та послідовностей. Актуальність процесного підходу визначається покладенням його в основу багатьох сучасних стандартів управління якістю, які широко застосовуються у всіх сферах економічної діяльності та рівнях управління економікою, у тому числі, в галузі державного (публічного) управління.

Реалізація функції планування в процесі державного управління якістю життя населення, значною мірою пов'язана із аналізом рівня задоволеності населення відповідними змістовними складовими якості життя, існуючого стану та прогнозних показників розвитку національної соціо-економіко-екологічної системи, розвитку основних операційних підсистем забезпечення системи управління. В ході планування здійснюється стратегічне цілепокладання, формулювання поточних завдань в сфері управління якістю життя, здійснюється ідентифікація стратегічних напрямків розвитку, формулювання ключових напрямків, пріоритетів розвитку та точок інтенсивного економічного зростання. На цій основі, відбувається розробка інструментарію, механізмів та систем управління розвитком людського потенціалу, розробка державних програм в сфері удосконалення умов життя та соціально-економічної діяльності населення, забезпечення безпеки його життєдіяльності. Важливими складовим процесу планування – є розробка стратегії економічного, екологічного та соціального розвитку країни відповідно до імперативів підвищення рівня якості життя населення.

До складу основних організаційних напрямків діяльності в сфері управління якістю життя населення слід віднести діагностику існуючих управлінських структур, їх модернізацію, а також нормативну регламентацію їх функціонування. Іншим важливим напрямком є організаційна підтримка державно-приватного та соціального партнерства. Слід також відмітити актуальність такого організаційного питання, як формування міжгалузевих організаційних управлінських структур.

Мотиваційне функціональне навантаження системи управління якістю життя населення отримує прояв у вигляді державних цільових програм, мотиваційних механізмів стимулювання пріоритетних напрямків, у тому числі, за рахунок спільного державно-приватного інвестування, організації вільних економічних зон та територій пріоритетного розвитку. Реалізація функцій контролю ґрунтується на інструментарії державного моніторингу ключових сфер розвитку людського потенціалу (освіта та охорона здоров'я), соціального захисту трудящих та захисту прав споживачів, контролюючих механізмах та систем в сфері безпеки життя та трудової діяльності населення.

Висновок. Підсумовуючи результати дослідження функціонального управління якістю життя, як об'єкту державного управління, слід відмітити, що сформульовані на основі аналітичних та синтетичних операцій схеми, інструменти та моделі, мають абстрактний характер, є універсальними та суто теоретико-методичними. У подальшому, доцільним є дослідження методології державного управління якістю, використовуючи положення якої, сформульовані теоретичні моделі можливо буде наповнити діалектичним змістом, актуальним поточному стану та існуючим умовам української національної соціо-економіко-екологічної системи.

Джерела та література:

1. Сергеева Л. Н. Анализ международного опыта определения показателя «качество жизни» / Л. Н. Сергеева, Е. А. Теряник // Бизнесинформ. – 2009. – № 6. – С. 11-17.
2. Ткаченко Н. М Соціальна справедливість та підвищення якості життя / Н. М. Ткаченко // Вісник економічної науки. – 2009. – № 2. – С. 149-151.
3. Якість трудового потенціалу та управління трудовою сферою в Україні: соціальна експертиза : монографія / О. І. Амоша, О. Ф. Новікова, В. П. Антонюк, Л. В. Шаульська та ін.; НАН України, Ін-т економіки промисловості. – Донецьк : 2006. – 208 с.